



Til bart-
skapet



Smørbukk

Klassisk



DN

Design

Mote

Arkitektur

Kunst

Reise

Mat

Vin

Bil



- HELSE HANDLER OM MER ENN Å VÆRE PASIENT

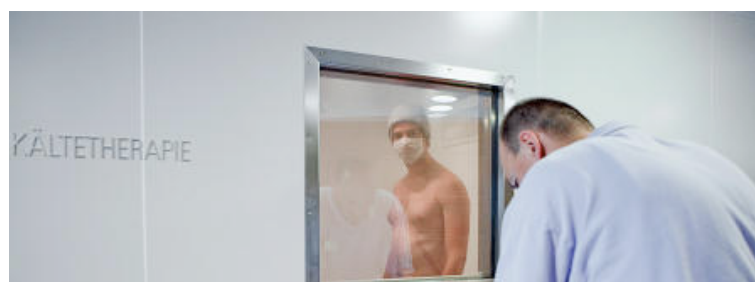
Her er resepten som skal endre hele helsevesenet.

TEKST DANIEL GUSS BUTENSCHÖN FOTO SUNE ERIKSEN BAD
GLEICHENBERG, ØSTERRIKE

ARKITEKTUR

- Gruss gott!

Den østerrikske legen Martin Trinker rynker brynene vennlig og ser ned på instrumentpanelet som skal overvåke - og teoretisk øke - mitt ve og vel de neste tre minuttene. Utsagnet hans, bokstavelig «hils Gud», virker morbid gitt at jeg, iført tøfler, votter, lue, badebukser og et lite munnbind, skal inn i et stålkammer som holder minus 110 grader celsius, mye kaldere enn det som noensinne er blitt målt på jordens overflate.



LIFE MEDICINE RESORT, BAD GLEICHENBERG

Byggherre Health Care Company, eid av Christian Köch og Siv Sundfær.

Arkitekt Jensen & Skodvin Arkitekter, Oslo.

Pris 500 millioner kroner.

Bygget 2008.

JENSEN & SKODVIN

Arkitektkontor opprettet i 1995 av Jan Olav Jensen og Børre Skodvin

Ble tildelt Grosch-medaljer for 2003 og



Kuldekammeret er flaggskipet i Bad Gleichenburgs sofistikerte behandlingstilbud. Teorien er at kroniske muskelskader heles ved at blodomløpet gis en sjokkstart og frakter mer oksygen til de trengende områdene.

Kald oppvarming. Stedet er Bad Gleichenberg i de skogkledde åsene sørøst i Østerrike. Her har Siv Sundfær (39) fra Røa og hennes mann Christian Köck (49), en lege av god Wien-familie, brukt en halv milliard kroner på å ruste opp landsbyens gamle kurbad.

Life Medicine Resort er blitt en spektakulær kombinasjon av spahotell og helseklinikk i lerk, glass og betong. Det er tegnet av det norske arkitektkontoret Jensen & Skodvin, som fikk oppdraget etter at stjernearkitekter som Herzog & de Meuron ble forkastet. Arkitekturskribentene strømmer hit i forkant av den offisielle åpningen i august.

- Det er nå vi tester om alt utstyret virker, sier Siv Sundfær over skulderen til doktor Trinker, og bedyrer at hun ikke har hatt tid til å prøve kuldekammeret selv.

Gjennom en kombinasjon av velvære og medisin skal kursenteret røske opp i det Sundfær og mannen ser som helsevesenets stigmatiserende og nedlatende behandling av sine pasienter. Men akkurat nå gjelder det altså å komme helskinnet fra klodens kaldeste sted.

- Jeg har astma, er forklaringen doktor Trinker gir for at heller ikke han har prøvd kuldekammeret.

Han har utført den obligatoriske hjertesjekken og åpner galant glassdøren til «oppvarmingskammeret», der det er seksti minusgrader.

Bildeserie: [Helse i hver centimeter](#)

Huden kryper sammen og blir umiddelbart lyserød idet ferden mot nedkjøling begynner. Etter tredve sekunder gis tegnet til å stige inn i hovedkammeret.

- Gruss gott! sier doktor Trinker en gang til gjennom glassvinduet.

Jeg åpner ståldøren og mumler, som tyskere pleier å gjøre, når de ankommer dette katolske landet:

- Når jeg ser ham, så.



Houens fonds diplom i 2008 for sitt arbeid med Mortensrud Kirke (2008). **Andre prosjekter** er Cistercienser-klosteret på Taura (2006), DogA Norsk Design- og Arkitektursenter (2006), en rekke rasteplasser og turistveiprosjekter i regi av Vegvesenet.

LES FLERE SAKER PÅ D2.NO

- [Design](#)
- [Mote](#)
- [Arkitektur](#)
- [Kunst](#)
- [Reise](#)
- [Mat](#)

[Du finner alt på D2.no](#)

Blogg:

- [Oslo nights.no](#)
- [Siggelicious: Mote & mennesker](#)

FLERE ARTIKLER

[Dør i kjøpesenterets skygge](#)

[De moderne klassikerne](#)

[Bergen etter oljen](#)

BILDESERIER



[Sandvikas sakte død](#)



Helse i hver centimeter

Buede korridorer omkranser den kokongformede helseklinikken.

Kalde føtter. Kuldekammeret er flaggskipet i Bad Gleichenbergs sofistikerte behandlingstilbud. Fordelene ved å få ekstrem kulde rett på huden ble lansert etter en polsk oppdagelse fra 1970-tallet. Teorien er at kroniske muskelskader heles ved at blodomløpet gis en sjokkstart og frakter mer oksygen til de trengende områdene. Samtidig bedøves smertesensorene slik at man beveger de utsatte musklene riktigere.

Kurbadgjester har badet og mudret seg her siden romertiden; de kongelige og keiserlige siden en greve gjenopplaget landsbyvannets helende kraft for 170 år siden. Etter siste verdenskrig gled kurbadet over i offentlig tjeneste. Trengende østerrikere kan fremdeles få lange opphold på blå resept, mot et mellomlegg. I dag utføres det 400.000 behandlinger her hvert år, fra gjørmebad og hudbehandlinger til kompliserte medisinske prosedyrer i samarbeid med kurbadets eget sykehus bak eiketrærne oppi veien. Et eget hotell for kreftpasienter og deres familier er under planlegging for tomten ved siden av. Sundfær og Köck er så fornøyde med det nye kursenteret at Jensen & Skodvin - som er på plass for teste fasilitetene denne helgen - meddeles at om de ønsker, så skal de få tegne det nye hotellet også.



I Bad Gleichenburg handler helse om mer enn å være pasient. Etikk og estetikk skal gå hånd i hånd.

Gourmetpasienter. - Det er klart vi skal gjøre det nye hotellet, kvitrer Jan Olav Jensen og tar en slurk av den lokale hvitvinen, en Sündlasberg Sauvignon fra Studeny.

Sammen med kollega Børre Skodvin bevertes han på beste mellomeuropeisk vis av Sundfær og Köck i den teppeklede restauranten. Det er så stille at man hører det lette regnet treffe trekronene på utsiden av de brede vinduene. Man kan se inn i de buede korridorene som omkranser den kokongformede helseklinikken som bukter seg ut fra hovedbygningen en etasje nedenfor. Der tusler det folk i hvite badekåper på vei til bistroen for en lavkalorinsnacks, til den daglige ryggmassasjen, biobadstuen i spasenteret, eller en spaseretur rundt magnoliaen som skyter opp av terrassen. Ikke scener man vanligvis forbinder med helsevesenet. Og nettopp det er grunnideen, som Siv Sundfær engasjert forklarer over en gourmetmiddag som kokken sverger kun inneholder 680 kalorier:

- Bad Gleichenberg er virkeliggjøringen av tanken om at helse handler om mer enn å være pasient. Estetikk, god føde og atmosfære skal få deg til å føle deg som en velkommen gjest. Og selv om det koster litt ekstra å bli behandlet i slike omgivelser, betaler det seg i form av langsiktige helseeffekter, sier hun.

Stjernekokken Otto Bauer svinger forbi med en klar oksesuppe med oppskårne pannekaker i. Menyen består hovedsakelig av lokale delikatesser, som babysvin, asparges og den grønne oljen av gresskarfrø. Bauer ble lokket hit fra en lukrativ kokketilværelse i Tyrol, med løfte om frie hender til å utvikle en vitenskapelig helsematlinje.



Menyen består hovedsakelig av lokale delikatesser. Otto Bauer sverger på at det bare er 680 kalorier i denne godbiten.

Herr dobbeltdoktor. Den unge statsviteren Siv Sundfær tenkte mer enn vanlig på hvordan en kan måle kvalitet i helsevesenet, og fikk ideer som hun videreutviklet som kvalitetsleder på Lovisenberg sykehus.

- Man teller antall liggesår og glemmer å se på hvordan pasienten faktisk har det. Jeg forstår at det for en lege som behandler åtte pasienter i timen blir vanskelig å se på en pasient som noe mer enn en prolaps, men tillot meg å drømme om et helsevesen der pasienten er noe mer enn «ryggen i seng fire».

Østerrikeren Christian Köck følte det samme. Som nyutdannet allmennlege i Wien reagerte han så sterkt på det inngrrodde autoritetsforholdet mellom lege og pasient at han flyktet landet for å videreutdanne seg.

- Har du reflektert over hvor paradoksalt det er at leger fremstår som så fjerne fra deg, samtidig som de er autorisert til å skjære i deg? spør Köck og smiler til konen.

- Legeyrket tiltrekker seg narsissister, og ingen kan egentlig klandre dem for det: Studenter fotfølger deg for å lære av din visdom, du banker aldri på døren og setter deg rett ned på pasientens seng og begynner å ta på dem. Du trenger ikke snakke til dem direkte engang, men kan spørre sykepleieren eller benytte det upersonlige «hvordan har vi det i dag?». Pasienten mister sin uavhengighet og gir samtidig opp ansvaret for å bli frisk. Legen på sin side tynnes av ansvaret for å gjøre pasienten frisk, som er noe ingen kan love.

Han lar blikket vandre fra gjest til gjest rundt restaurantbordet.

- Hele denne måten å tenke på må virkelig endres.

Helserevolusjonerende. Köck kom tilbake fra en stilling ved Harvard for å bli dekan på et tysk universitet. I kofferten hadde han doktorgrader i både medisin og helseøkonomi. Nå skulle det autoritære helsevesenet til pers. For ti år siden holdt han et foredrag i keiserpalasset i Wien. I salen satt det en ung norsk statsviter.

Siv Sundfær gikk opp til dobbeltdoktoren og sa at innlegget hadde vært interessant, men at han måtte gjøres oppmerksom på et par gapende feil. På samme sted som Mozart først fortryllet keiserens hoff, fant de to tonen.

- Det kan høres uromantisk ut, men Christian og jeg ble forelsket over en felles tanke om at pasienten er en like stor ekspert på egen kropp som legen, og følgelig må ha det overordnede ansvaret for egen helse. En slik tanke er enda mer fremmed i Østerrike enn i Norge.

De giftet seg snart etterpå. Og i 2003, samme år som Köck gjennom selskapet Health Care Company sikret seg majoritetseierskap i det gamle kurbadet i Bad Gleichenberg, flyttet Siv Sundfær til Østerrike for å virkeliggjøre tankene.



Alle hotellrommene har utsikt til skog og park.

Estetisk helse. Arkitekturen var et helt sentralt hensyn.

- Når man møter helsevesenet blir man sugd inn i en byråkratisk arkitektur som det må være rørleggeren som har bestemt hvordan skal se ut. Ingen bygg er mer institusjonelle enn sykehus. Bare det å møte en lege ved et rundt bord, ha utsikt til trær og slippe å snakke til folk i hvite frakker gjennom små glassvinduer i veggen signaliserer en enorm endring, sier Sundfær.

Christian Köck smaker på den hvite sjokolademoussen med konjakktrøffel, og ser arkitektene i øynene:

- Som Wittgenstein sa er etikk og estetikk udelelig. Vi var kompromissløse på at den flotte og helsebringende naturen her måtte frem i prosjektet. For å få til det måtte vi faktisk til Norge.



En privat park på 25 mål omgir Das Kurbad. Vandrestien Helenesits er oppkalt etter tsarinaen som nøt teen sin her, dengang kongelige og keiserlige frekventerte stedet før verdenskrigene.

Norsk sensibilitet. - Våre ansatte er så fornøyde med dette stedet at de har tilbudt et moderat lønnsoppgjør mot at vi legger et par helger hit i året, sier Jan Olav Jensen.

Arkitektene nyter sin kaffe på den romslige, sørvente terrassen. Kjøkkensjefens urtehage står utover i store krukker. Den ekstraordinært lange bygningen slanger seg nordover, med hovedvolumet i lerkstav mot øst, og det mer lekne nettverket av behandlingsrom med steinplanter på taket og trær som smyger opp imellom mot vest.

Da Siv Sundfær ringte til Jensen & Skodvin for tre år siden, var det allerede blitt avholdt to arkitektkonkurranser. Den første ble vunnet av de sveitsiske signalarkitektene Herzog & de Meuron, aktuelle med den nye Olympiastadion i Beijing. Løsningen deres oversvømmet parken med vann og la et spektakulært kurbad midt i. Det ble forkastet.

- Arkitekter som Herzog & de Meuron lager enormt flotte ting, men dyrker en monumental, dominant arkitektur som skiller seg skarpt fra den norske måten å gjøre ting på. Norske arkitekter

har utviklet en helt særpreget holdning til omgivelsene som gjør at vi nå slår fra oss internasjonalt, sier Børre Skodvin.

Siv Sundfær kjente til Jensen & Skodvins arbeid med Mortensrud Kirke i Oslo, der nærheten til naturen i sterk grad var blitt respektert.

- Siv og Christian hadde tydelige estetiske og medisinske krav. Vi har rett og slett bygget kursenteret rundt de gamle trærne, forklarer Skodvin.

Majestetiske eiker og magnoliaer skyter opp av terrassegulvet og mellom venteværelsene. Skogen kommer inn fra alle kanter.

- Den norske naturvisjonen forfektet av folk som vår gamle lærer Sverre Fehn, er en stor årsak til at Norge ligger langt fremme i arkitektur. I Europa kan bygg gjerne se ut som en løve og en påfugl og ikke ta opp i seg det sosiale som er knyttet til et sted, sier Jan Olav Jensen.

- Det hele er så banalt enkelt at vi lager et venterom mellom trekronene. Med ett blir helsevesenet vakkert.



Børre Skodvin (t.v) og Jan Olav Jensen utkonkurrerte stjerner som Herzog et de Meuron i kampen om å bli spaarkitekter i Bad Gleichenberg. Her skal det å passe på helsen din være en positiv opplevelse. - Vi fant hverandre over denne tanken. Det triste er hvor fremmede slike ideer er i helsevesenet, sier det norsk-østerrikske ekteparet Siv Sundfær og Christian Köck (bildet til høyre) før den offisielle åpningen av det nye kurbadet.

Varmt bad, takk. De tre minuttene i kuldekammeret er over. Jeg kan avbryte vandringen i sirkler som skulle vise de på utsiden at motorikken duger. Fordi luften er så tørr her inne, er det enkle munnbindet nok for å forhindre lungeskader. Døren åpnes og jeg stiger ut i en sky av frostdamp idet minusgradene møter den milde temperaturen på utsiden.

- Gruss gott? spør doktor Trinker og smiler.

Huden begynner å syde og kile idet blodsirkulasjonen går inn i supermodus. Hodet blir så lett og jeg gliser uprovosert. Etter en provisorisk sjekk av alle kroppsdeler kan det bekreftes at utstyret virker:

- Grusomt godt.

FLERE ARTIKLER**Ip-telefon med old school-twist****Kunst på katedral****SISTE FRA D2****Ip-telefon med old school-twist**

Designbyrået Hulger har laget verdens første internett-telefon i tre.

Blomsterpote-biler

Slik blir nerdeleken en blomsterpote, et fat eller et musikkanlegg.

Jenta som bare ville ha det gøy

D2. Sang, ble homoaktivist og laget bleiereklame. Nå kommer hun til Norge.

Charterfeber i Sibir

Økonomisk støtte fra russiske myndigheter skal gjøre Baikal til ditt neste feriemål.

Tegneseriens gourmeter

Vi ba noen av Norges beste kokker sette sammen en drømmemeny for Donald, Obelix og Dagobert.

Traktoren som ble en sportsbil

La deg underholde av Lamborghini.

KOMMENTARER

TIPS EN VENN OM DENNE ARTIKKELEN

Til e-postadresse	Din e-postadresse
Legg ved en kommentar	

Send tips

ABONNÉR PÅ VÅRT GRATIS NYHETSBREV

Din e-postadresse	Start nyhetsbrev	Stopp nyhetsbrev
-------------------	------------------	------------------

MEST LEST D2**Jenta som bare ville ha det gøy****Stjernefotograf med nettutsilling****Tegneseriens gourmeter****Ip-telefon med old school-twist****- Puppene strutter til alle kanter****Sykkel "it" is**

Sjefredaktør/Adm.dir: [Svein-Thore Gran](#) | Redaktør: [Ole-Morten Fadnes](#) | Markedsdirektør: [Sven Erik Brunvoll](#) | Teknisk ansvarlig: [NHST IT-avdelingen](#)

Redaksjonssjef D2: [Anna B. Jenssen](#)

Annonseinformasjon: [D2 magasin](#) | [D2.no](#)

DN nye medier AS | Grev Wedels plass 9, Postboks 1182 Sentrum, 0107 Oslo

Kontakt redaksjonen i DN.no: 22 00 11 90 | Sentralbord: 22 00 10 00